

Forholdet er jo det, at i veldyrkede Egne, hvor hele Jorden er under Kultur, hvor der er det en Gang bestemte Antal Huse og det bestemte Antal Gaarde, kunne selvfølgelig Arbejdsvilkaarene i nogen Maade bestemmes; det er ikke paa langt nær Tilfældet alle Vegne. Vi have store Arbejderkolonier ude paa Hederne og Moserne og ude i Klitterne, hvor Arbejderforholdene og Arbejdernes Levevilkaar ere lige saa mangfoldige som selve Naturforholdene, og der er det umuligt at sige, hvilke Arbejdernes Levevilkaar i Virkeligheden ere. For Industriens Vedkommende er Forholdet et andet, thi der staar man med Fagenes Priskuranter i Haanden; man ved, hvad Arbejdslønnen er, og hvad det koster en Arbejderfamilie at leve, og kan for de enkelte Fags Vedkommende nogenlunde bestemme Arbejdsvilkaarene. Ude paa Hederne, Moserne og i Klitterne er dette derimod ganske umuligt, fordi Arbejdsvilkaarene der ere saa uhyre afhængige af Jordbundsforholdene, Adgangen til Fortjeneste, Adgangen til at faa Mergel til de Lodder, som opdyrkes osv., at der ikke lader sig sige noget bestemt i saa Henseende. Faktum er derfor, at den overflødige Arbejdskraft, som stadig Tid efter anden vil kunne komme frem i de veldyrkede Egne, søger dels til Amerika, dels ind til Byerne, dels endelig ud i Udmarkerne, paa Hederne, i Moserne og i Klitterne for der at skabe sig en selvstændig Eksistens. Hvis man vil lægge Mærke til det Arbejde, som foregaar ude paa disse Udmarker, vil man i en Mængde Tilfælde forbausnes over den Udholdenhed og Arbejdskraft, som der præsteres, og en Kærlighed til Arbejdet med Jorden, som i en overordentlig Grad modbeviser de Udtalelser, som ere fremkomne fra Landstingsflertallets Side. Jeg husker f. Eks. fra min Barndom et lille Hus, som laa op ad mine Forældres Ejendom. Det var bygget af Hedetørv og nogle Skovrafter, og der boede deri en Arbejderfamilie. Huset havde ingen Skorsten, kun en „Lyre“, som man kalder det. Dette Hus manglede enhver Livets Komfort, men det var ganske vist et Hus. Det havde i sin Tid ligget ude i Heden, men Kulturen havde inde fra Kirkebyen ædt sig frem, og nu var det gamle Hus, der saa saa underlig afstikkende ud mod Omgivelserne, kommet til at ligge midt i en veldyrket Egn. Længere ude saa man saa en By af Arbejderboliger, der dukkede op. Det var atter Kulturen, der var trukket et Stykke længere ud paa Heden, det var Kulturens Forposter, man saa derude, og adskillige

af disse Huse lignede det omtalte gamle Hus. Naar man saa ved, at det har været muligt for en enkelt Mand at udfolde en saadan Arbejdskraft, at han i Hedejorden, hvor der er flere Lag Sten og Masser af Skovrester, har været i Stand til med sin Spade at opdyrke indtil 60 Tønder Land eller lige saa meget som en god Bondegård, vil man forstaa, at der ikke alene for Mandens eget Vedkommende er leveret et økonomisk Arbejde, men at der er præsteret et alvorligt Stykke Samfundsarbejde. Naar man dernæst ser, hvorledes Arbejderne ude i Moserne, som vi have ovre i Jylland — f. Eks. den store Raabjerg Mose, hvor man nu har faaet en Mergelbane — arbejde med disse „Rimmer“ og „Dobber“ med deres Trillebør og gøre et uhyre Arbejde for at udvinde Jord, hvorpaa de kunne leve, forstaaer man, at Landarbejderne have Kærlighed til at dyrke Jorden. Det er netop et Arbejde, som udfordrer en ganske overordentlig Fond af fysisk Kraft, og som vilde være aldeles umuligt, dersom ikke hver eneste Kvadratsavn, hver eneste Fodsbred Jord, der udvindes, betegnedes en Sejr for den paa-gældende Mands Virksomhed. Se, af disse Mennesker, som maa arbejde saaledes under Afsavn af enhver Livets Nydelse, og hvis Mad hovedsagelig bestaar af Brød, Margarine og svenske Sild, forlanger man, at de for at faa Nytte af det Lovforslag, vi her behandle, skulle være i Besiddelse af 1,000—1,200 Kr.! Det siger sig selv, at det er aldeles umuligt for de Mennesker at skaffe en saadan Sum til Veje, og at Lovforslaget vil være aldeles skudt forbi for deres Vedkommende. De Folk, som arbejde under disse Levevilkaar, beskatter man til Statskassen og til Fordel for Industrien, disse Folk straffer man ifølge Landstingets Forslag med, at de, hvis de under Sygdomstilfælde eller under Nød i en haard Vinter have maattet ty til Fattigvæsenet for at faa en Smule Hjælp, ikke kunne komme i Betragtning over for Lovforslaget; det forekommer mig dog, at det er over alle Grænser skudt forbi. Jeg skal, som sagt, ikke inklade mig paa at kritisere Lovforslaget i dets Enkeltheder, men blot nævne denne ene Ting, at for de Menneskers Vedkommende, som et saadant Lovforslag skulde tage Sigte paa at hjælpe, vil det være aldeles skudt forbi, idet det vil være dem umuligt at skaffe en saadan Sum til Veje, som der her forlanges. Det Forslag, som Folketinget i Fjor sendte op til Landstinget, var ganske vist — det indrømmer jeg — det meste,